

ELÄVÄT PAJUTYÖT PUUTARHAAN 2. Elävät pajuaidat

Eläviin eli kasvaviin pajuaitoihin sopivat useat viljellyt pajulajikkeet, mutta niitä voi tehdä myös luonnossa kasvavista pajuista. Mallin valintaa rajoittaa käytettävissä olevien pajupiiskojen pituus ja taipuisuus, joissa on paljon lajikekohtaisia eroja.

Tärkeää aidan istutustyössä on oikean ajan kohdan valinta eli istutus tehdään mahdollisimman pian roudan sulattua huhti-toukuuussa. Istutuksessa käytetään lepotilasta "herätettyjä" pajupiiskoja, joissa juurinytyst ovat jo turvonneet, mutta juurikarvat eivät ole alkaneet vielä kasvaa. Hyvälle juurtumiselle tärkeää on, etteivät pajupiiskat ole vielä lehdessä. Jos lehdet ovat jo kasvaneet, niistä on syytä karsia suurin osa pois niin, että istutettava aitapiiska keskittyy juurtumiseen eikä lehtien kasvatukseen.

Jos juurikarvoja on jo kasvanut, istutus on suoritettava varovasti niin, etteivät juurenalut katkea. Muuten pajupiiskat voi työntää suoraan muokattuun maahan siihen kulmaan kuin aitamalli vaatii.

ISTUTUSTYÖ

Muokkaa aidalle 30-40 cm syvä kasvuoja, josta poistat rikkakasvit ja niiden juuristot. Työnnä pajupiiskat aitamallin mukaisessa kulmassa maahan 25-40 cm syvyyteen, pystyyn kasvavat runkotolpat syvimpään. Tiivistä maa kunnolla tiukaksi jo ennen istutusta ja vielä istutuksen jälkeenkin. Kastele istutus hyvin ja jatka kastelua säännöllisesti niin, että kasvualusta pysyy kosteana. Jos säätila on jatkuvasti aurinkoinen ja kuiva, suihkuta istutuspiiskoja usein niin, että ne pysyvät tuoreina – alussa vasta kehitysasteella oleva juuristo ei pysty toimittamaan riittävästi vettä varsinkaan latvaan.

Varsin sopivia lajikkeita kasvaviin aitoihin ovat koripaju (*Salix viminalis*), monet salavat (*Salix fragilis*), pitkät punapajulajikkeet (*Salix purpurea*), siperianpaju (*Salix schwerinii*).

Kirkkaita runkovärejä eläviin aitoihin saa käyttämällä esim. härmäpajua - kirkas vaalea vihreä (*Salix daphnoides*) tai keltapajua (*Salix 'vitellina'*) tai korallisalavaa - oranssi (*Salix 'britzensis'*). Tumma viininpunainen, lähes violetti väri löytyy huurrepajusta (*Salix daphnoides acutifolia*). Sekä härmä- että huurrepajun pintaan kehittyy valkoista, hiukan sinertävää huurua toisen vuoden kasvusta alkaen, mikä antaa lisäilmettä näille lajikkeille.

Kauniin vihertävä ja erikoisen suuret kissat tekevä nukkapintainen vannepaju (*Salix x dasyclados*) sopii myös moniin aitamalleihin, joissa tämän pajun kaarevaa kasvutapaa voidaan käyttää hyväksi.

Samassa aidassa voit käyttää eri lajikkeita, näin saat mielenkiintoisen yleisvaikutelman.

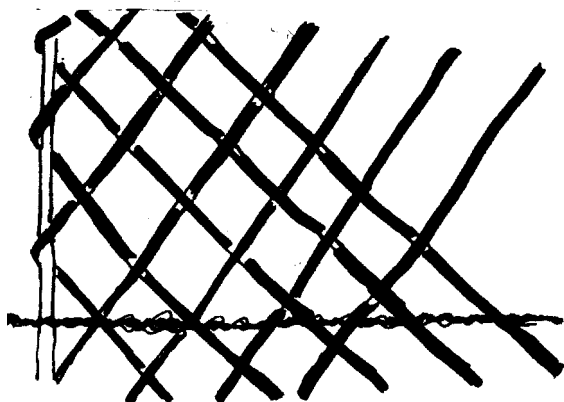
KASVUN OHJAILU

Tee pajuaitamalliisi tarvittavat sidokset joko pajunkuorinauhalla tai pajulla. Tämä edistää sidoskohtien yhteenkasvua, mikä lujittaa aita. Rajoita kasvukauden aikana sivuverojen kasvua, mutta älä poista kaikkia lehtioksia. Kasvavia sivuversoja voit käyttää myös aidan lisäpunonnassa ja mahdollisesti vaurioituneiden osien korvaamisessa.

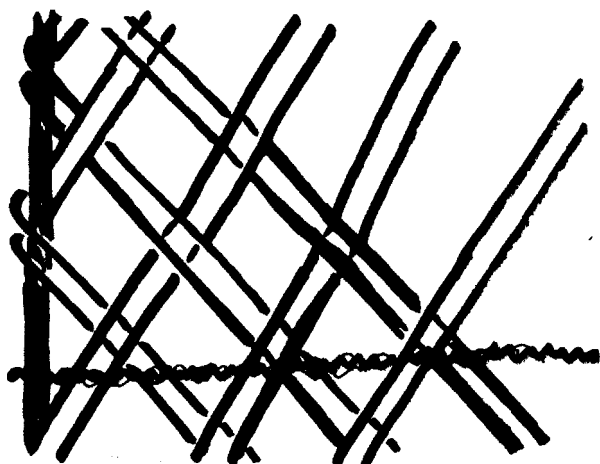
Lehtien pudottua voit punoa aitaasi esim. lisää korkeutta tai uusia kuvioita sekä leikata ylimääräiset versot pois. Tulevina kasvukausina voit muokata aitaasi runsaammin myös kasvukauden aikana.

Erilaisia malleja kasvaviin aitoihin

Vinoruutuaita I. belgialainen aita yhdellä pajupiiskalla

Belgialainen aita kahdella tai kolmella rinnakkaisella pajulla

PAJUJEN MENEKIN LASKEMINEN
VINORUUTUAITAAN***Kuinka monta pajupiiskaa tarvitsen?***

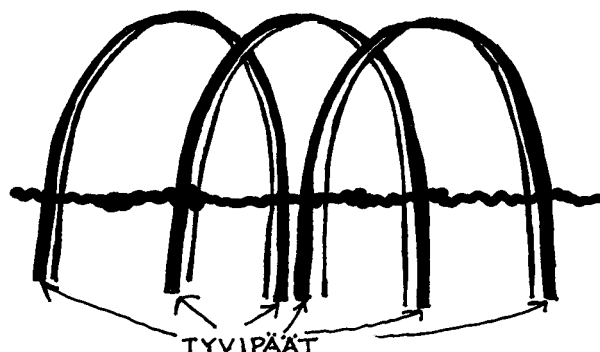
PAJUJEN TARVE YHTÄ AITAMETRIÄ KOHDEN

Istutus- Pajupiiskoja ritirinnan molempiin suuntiin
väli 1 kpl 2 kpl 3 kpl

15 cm	14	28	42
20 cm	10	20	30
25 cm	8	16	24
30 cm	7	14	21
35 cm	6	12	18

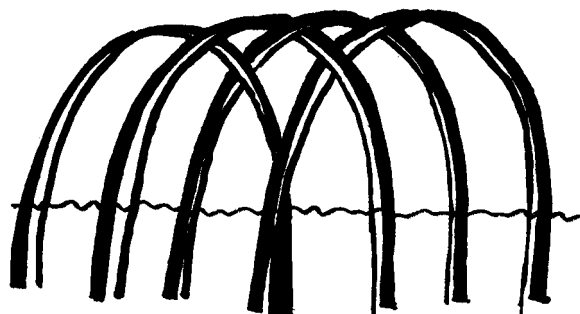
Käytännössä paras istutusväli on 25-30 cm. Lisäksi tarvitsen päätytolpat ja muutaman ylimääräisen, kun istutusväli ei mene tasan halutun aitamatkan kanssa.

Kaariaita

Koska pajun latva kuivuu, kun se taivutetaan alaspäin, kaariin täytyy istuttaa pajut molemmista suunnista. Näin koko kaari saadaan kasvavaksi ja vihreäksi. Molemmat vastakkaisista suunnista tulevien pajujen latvat voi kiertää parin tyviosan ympärille ja lopuksi työntää maahan. Näin kaaret pysyvät paikoillaan.

Kaariaita, lomittain –malli

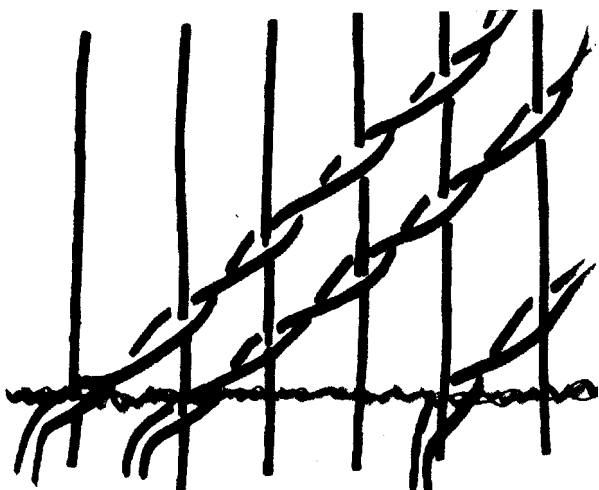
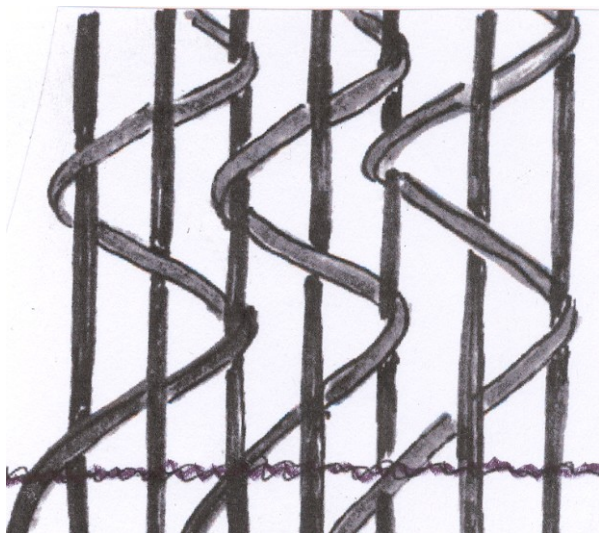
Kaaret kulkevat tässä seuraavan takaa, sitä seuraavan edestä ja maahan kolmannen takaa.

Kuinka pitkiä pajupiiskoja istutan?

Määritä ensin toivottu aidan korkeus heti istutuksen jälkeen. Pajun pituuteen vaikuttavat istutussyvyys, istutusviistous ja latva-osan haluttu tukevuus = leikkaustarve. Seuraavassa ohjelaskelmia:

Toivottu aitakorkeus	Istutus- syvyys	Optimi- mitta	Käytettävä mitta- lajiteltu pajuluokka
120 cm	30 cm	190 cm	180-200 cm
150 cm	30 cm	230 cm	220-240 cm
170 cm	30 cm	260 cm	260-280 cm
200 cm	40 cm	310 cm	300-320 cm
220 cm	40 cm	330 cm	320-340 cm
250 cm	40 cm	370 cm	360-380 cm

Kun latvoja leikataan, käytetään seuraavan mittaluokan pajuja. Leikkaus väh 20 cm on tärkeää pajun hyvälle juurtumiselle.

Diagonaaliaita**S-aita**

Kun suunnittelet aitamallia, mieti istutustiheys, ruutujen ja muiden välien koko ja vierekkäisten pajujen etäisyys toisistaan – pajut kasvavat myös leveyttä!!

ISTUTETUN AIDAN LEIKKAAMINEN

Heti istutuksen jälkeen latvojen tasaamisella saat siistin yleisvaikutelman ja samalla tämä leikkaus antaa pajuille sysäyksen kasvuun ja juurtumiseen.

Leikkaamista ja siistimistä voit suorittaa varovasti jo ensimmäisellä kasvukaudella ja tulevana vuosina voit pitää leikkauksilla aitasi myös kasvukauden aikana siistinä.

Vanhan aidan uusiminen

Myöhemmin jos haluat, voit leikata aitasi myös kokonaan alas aikaisin keväällä ja jättää vain 5-10 cm kannot. Näihin kantoihin kasvaa uusia pitkiä versoja heti seuraavana kesänä. Niistä voit punoa ja sitoa uuden ja vaikka eri mallisen pajuaidan seuraavana syksynä lehtien pudottua.

ELÄVÄN PAJU AidAN ISTUTTAMINEN PAJU Pistokkaista

Elävän pajuaidan voi kasvattaa myös käyttämällä 25 cm pitkiä pajupistokkaita. Pistokkaat työnnetään aikaisin keväällä maahan kuten pitkät pajupiiskatkin. Jätä pistokkaasta noin 5 cm mullan yläpuolelle. Varaa yksi pistokas kutakin kasvatettavaa aitapiiskaa varten = käytä samaa istutus-tiheyttä, kuin pitkilläkin piiskoilla.

Lajikkeesta riippuen pistokas kasvattaa ensimmäisellä kasvukaudella yleensä 1-3 piiskaa. Anna pajun juurtua ja kasvaa rauhassa ensimmäisen kasvukauden ja leikkaa lehtien pudottua (=talven tultua) tai aikaisin seuraavana keväänä kaikki piiskat pois jättämällä kuitenkin reilu kanto. Seuraavalla kasvukaudella paju kasvattaa jo paljon voimakkaammat piiskat, joista voit lähteä punomaan uutta aitaa ja karsimaan ylimääräisiä pois. Näin saat vahvan pajuaidan.

Pistokkaista istutettu aita pyrkii tekemään tyvestä uusia versoja, jotka kannattaa leikata pois aidan pitämiseksi siistinä.

Kasvava punottu pajuaita on kaunis sekä kesällä että talvella – erikoislajikkeilla ja kirkkailla runkoväreillä pajut piristävät puutarhaa myös talvella.

Menestystä pajuharrastajille!

Seija Viitanen

Sunniemen Pajutila